

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หน้าที่พลเมือง

วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

รศ.ธวัช ทันทะโทภาส ศษ.บ., สส.ม., M.A. (Political Science)

ดร.พิษณุ เพชรพัชรกุล ศษ.บ., ศศ.ม., กจ.ด.

พงษ์ศักดิ์ แคล้วเครือ ศศ.บ. (เกียรตินิยม), ร.ม.

ผู้ตรวจ

ดร.สุรภา ศิลป์ประเสริฐ ค.บ., ศศ.ม., รป.ด.

พอดิ สมสะอื้น กศ.บ., ศษ.ม.

วาสนา สุขเรือน กศ.บ., ศษ.ม.

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์ กศ.บ., กศ.ม.

ประจวบ ตรีภักดิ์ พร.บ., สส.ม.

บุญรัตน์ รอดตา ศษ.บ.

ผลิตและจัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด

วัฒนาพานิช สัราณราชรินทร์

๒๑๖-๒๒๐ ถนนบำรุงเมือง แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๐๒ ๒๒๒ ๔๓๔๔ • ๐๒ ๒๒๒ ๔๓๗๑-๒ FAX ๐๒ ๒๒๔ ๖๔๔๖ • ๐๒ ๒๒๔ ๖๔๔๗

email: info@wpp.co.th

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หน้าที่พลเมือง

วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ห้ามละเมิด ทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่
ส่วนหนึ่งส่วนใด เว้นแต่จะได้รับอนุญาต

ผู้เรียบเรียง

รศ.ธวัช หันโตภาส

ดร.พิษณุ เพชรพัชรกุล

พงษ์ศักดิ์ แคล้วเครือ

ผู้ตรวจ

ดร.สุรภา ศิลป์ประเสริฐ

พอดิ สมสะอื้น

วาสนา สุขเรือน

บรรณาธิการ

สุระ ดามาพงษ์

ประจวบ ตรีภักดิ์

บุญรัตน์ รอดตา

ปีที่พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวน ๒๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN 978-974-18-7833-8

พิมพ์ที่ บริษัท โรงพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด นายเริงชัย จงพิพัฒน์สุข กรรมการผู้จัดการ

คำนำ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม** ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้จัดทำขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ สำหรับให้นักเรียนและครูใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่หลักสูตรกำหนด รวมทั้งพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะสำคัญตามที่ต้องการทั้งด้านการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี ตลอดจนพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทำประโยชน์ให้สังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม** เล่มนี้ยึดแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้หลัก การส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ในสังคม และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยพัฒนานักเรียนแบบองค์รวมอยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการความคิดรวบยอด ที่เน้นให้ นักเรียนเรียนรู้ด้วยกระบวนการที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-based Learning) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ให้ตรงกับรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) เน้นทักษะที่สร้างเสริมความเข้าใจที่คงทนของนักเรียน ซึ่งเป็นผลลัพธ์ ปลายทางที่ต้องการให้เกิดตามหลักสูตร

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม** เล่มนี้จะสนับสนุนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ด้านหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้เป็นอย่างดี

คณะผู้จัดทำ

คำชี้แจง

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม **หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม** ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เล่มนี้ได้ออกแบบให้มืองค์ประกอบ ดังนี้

๑ ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ โดยแยกออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง (ตามหนังสือที่ ศธ. ๐๔๐๑๐/ว ๑๕๕๓) ซึ่งตัวชี้วัดระหว่างทางพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีดำ ส่วนตัวชี้วัดปลายทางพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีฟ้า

๒ สารการเรียนรู้ แสดงขอบข่ายเนื้อหาที่นักเรียนจะได้เรียนในหน่วยการเรียนรู้

๓ ประโยชน์จากการเรียนรู้ สรุปประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้เป็นประเด็นสั้น ๆ การเรียนรู้

๔ คำถามนำ เป็นคำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัยและสนใจที่จะค้นหาคำตอบ

๕ เนื้อหา แบ่งเป็นหัวเรื่องหลัก หัวเรื่องรอง และหัวเรื่องย่อย ตรงตามตัวชี้วัดชั้นปีและสารการเรียนรู้แกนกลาง มีกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แทรกเป็นช่วง ๆ เนื้อหาบางตอนอาจนำเสนอด้วยภาพประกอบ ตาราง แผนภูมิ แผนที่ แผนที่ความคิด และประกอบด้วยส่วนอื่น ๆ ดังนี้

๕.๑ คำสำคัญ ระบุคำสำคัญที่แทรกอยู่ในเนื้อหาโดยพิมพ์ด้วยตัวอักษรสีฟ้าต่างจากตัวพื้น คำสำคัญนี้จะใช้ตัวเน้นเฉพาะคำที่ปรากฏคำแรกในเนื้อหา ไม่เน้นคำที่เป็นหัวข้อ

๕.๒ ภาพประกอบ พร้อมคำบรรยายสอดคล้องกับเนื้อหา

๕.๓ ตาราง แผนภูมิ แผนที่ แผนที่ความคิด สอดคล้องกับเนื้อหา

๕.๔ เรื่องน่ารู้ เป็นความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ศึกษาในหน่วยเรียนรู้นั้น ๆ โดยคัดสรรเฉพาะเรื่องที่นักเรียนควรรู้

๕.๕ แหล่งสืบค้นความรู้ เสนอแหล่งความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งเว็บไซต์สำหรับการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาที่สอดคล้องกับเรื่องที่เรียน

๖ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนทำเมื่อจบเนื้อหาในการเรียนแต่ละหัวข้อ เป็นกิจกรรมที่หลากหลาย สอดคล้องกับหลักการที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เหมาะสมกับวัย สะดวกในการปฏิบัติ กระตุ้นให้นักเรียนได้คิด และส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

๗ บทสรุป สรุปเนื้อหาหลังจากจบเนื้อหาและกิจกรรมของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยจัดทำเป็นความเรียง เพื่อให้นักเรียนทบทวนความรู้ที่เรียนไปแล้ว

๘ กิจกรรมเสนอแนะ นำเสนอกิจกรรมที่นำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาบูรณาการในการปฏิบัติกิจกรรม ๆ

๙ โครงการ เป็นข้อเสนอแนะให้นักเรียนปฏิบัติโครงการ โดยเสนอแนะหัวข้อโครงการ และแนวทางการปฏิบัติโครงการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีของหน่วยการเรียนรู้นั้น เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การวางแผน และการแก้ปัญหาของนักเรียน

๑๐ การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน นำเสนอตัวอย่างสถานการณ์การนำความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

๑๑ คำถามทบทวน เป็นคำถามแบบอัตนัยที่มุ่งถามเพื่อทบทวนผลการเรียนรู้ของนักเรียน

๑๒ ท้ายเล่ม ประกอบด้วย

๑๒.๑ บรรณานุกรม เป็นรายชื่อหนังสือ เอกสาร หรือเว็บไซต์ที่ใช้ประกอบการเขียน

๑๒.๒ อภิธานศัพท์ เป็นการนำคำสำคัญที่แทรกอยู่ในเนื้อหา มาอธิบายและจัดเรียงตามลำดับตัวอักษรเพื่อความสะดวกในการค้นคว้า

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ พลเมืองดี..... ๑

๑. การเป็นพลเมืองดี ๒
๒. บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อ
สังคมและประเทศชาติ.....๕
๓. การเคารพในสิทธิและเสรีภาพ
ของตนเองและผู้อื่น ๑๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ การเมือง การปกครอง..... ๑๗

๑. รัฐธรรมนูญ ๑๘
๒. อำนาจอธิปไตย ๒๔
๓. การปฏิบัติตนตามรัฐธรรมนูญ ๒๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ กฎหมาย..... ๔๑

๑. กฎหมายคุ้มครองเด็ก ๔๒
๒. กฎหมายการศึกษา..... ๔๓
๓. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค..... ๕๒
๔. กฎหมายลิขสิทธิ์..... ๕๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ วัฒนธรรม..... ๖๘

๑. วัฒนธรรมไทย ๖๙
๒. ความคล้ายคลึงและความแตกต่าง
ทางวัฒนธรรมของไทยกับประเทศ
ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้..... ๗๗
๓. วัฒนธรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดี..... ๘๓

หน่วยการเรียนรู้ที่

๑

พลเมืองดี

ตัวชี้วัดชั้นปี

- ระบุความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ (ส ๒.๑ ม. ๑/๒)
- แสดงออกถึงความเคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น (ส ๒.๑ ม. ๑/๔)

สาระการเรียนรู้

๑. การเป็นพลเมืองดี
๒. บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ
๓. การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

ประโยชน์จากการเรียนรู้

๑. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี สามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมและประเทศชาติได้อย่างเหมาะสม
๒. ปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

คำถามนำ

- สังคมที่มีความสงบสุข คนในสังคมจะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีความสามัคคีและเคารพในสิทธิเสรีภาพซึ่งกันและกัน นักเรียนคิดว่ามีวิธีการใดบ้างที่จะทำให้สังคมไทยมีลักษณะแบบนี้ นอกจากนี้ นักเรียนคิดว่าตนเองสามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติได้อย่างไรบ้าง

มนุษย์ไม่สามารถดำรงชีวิตเพียงลำพังได้ เนื่องจากมนุษย์ต้องมีการพึ่งพากัน จึงจำเป็นต้องอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ตั้งแต่กลุ่มขนาดเล็กในระดับครอบครัวไปจนถึงกลุ่มขนาดใหญ่ในระดับประเทศ ในการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มนี้ ทุกคนต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสังคม ไม่ประพฤติปฏิบัติตามใจชอบ หรือสร้างปัญหาและความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุข และยังจะได้ชื่อว่าปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดีอีกด้วย

๑. การเป็นพลเมืองดี

พลเมืองดี หมายถึง บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีศีลธรรม มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน และมีความรู้ในเรื่องการเมืองการปกครอง สังคมใดที่พลเมืองปฏิบัติตามดี สังคมนั้นก็จะพัฒนาและก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ในฐานะที่เราเป็นเยาวชนของสังคมไทย จึงต้องปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดี เนื่องจากเยาวชนทุกคนล้วนเป็นพลังที่สำคัญในการพัฒนาชาติให้ก้าวหน้าและมั่นคงต่อไปในอนาคต

๑.๑ ความหมายและความสำคัญของเยาวชน

เยาวชนเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอายุน้อย ยังขาดประสบการณ์ วิจารณ์ญาณในการแยกแยะ ถูกผิด และยังไม่สามารถปกป้องตนเองจากอันตรายและสิ่งล่อลวงทั้งหลายได้ กฎหมายจึงให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชน

เรื่องน่ารู้

ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว กำหนดไว้ว่า “เด็ก คือ บุคคลที่มีอายุเกิน ๑๐ ปี แต่ยังไม่เกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์ ส่วนเยาวชน คือ บุคคลที่มีอายุเกิน ๑๕ ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึง ๑๘ ปีบริบูรณ์”

เด็กและเยาวชนถือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคมไทย หากเด็กและเยาวชนไทย ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีจะทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

เด็กและเยาวชนไทยควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวพระบรมราโชวาทของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ได้พระราชทานไว้ในพระราชบัญญัติเรื่อง พระมหาชนก ๓ ประการ ได้แก่

๑. การมีความเพียรบริสุทธิ์
คือ ขยันหมั่นเพียร
ไม่ทอดทิ้งในกิจการที่ทำ

๒. การมีปัญญาที่เฉียบแหลม
คือ ฉลาดรู้ มีสติปัญญา
และความคิด

๓. การมีกำลังกายที่สมบูรณ์
คือ มีสุขภาพะทั้งกาย
และจิต

การที่เด็กและเยาวชนจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง ๓ ประการนี้ได้นั้นจะต้องมีความพร้อมในเรื่องต่าง ๆ ๗ ด้าน ได้แก่

เยาวชนถือเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อชาติเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากจะต้องก้าวไปเป็นผู้ใหญ่และเป็นผู้กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังนั้น เยาวชนจึงต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมพร้อมที่จะเป็นพลังในการรับช่วงทำหน้าที่สร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวหน้าสืบไป

๑.๒ ความสำนึกต่อส่วนรวมหรือจิตสาธารณะ

สภาพสังคมปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงเพื่อให้ตนเองมีความเจริญก้าวหน้า ขณะเดียวกันความเจริญทางวัตถุก็ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วพร้อมกับกระแสการบริโภคนิยมที่มีความรุนแรงแต่คนในสังคมกลับมีความเห็นแก่ตัว เกิดการแก่งแย่ง เอารอดเอาเปรียบ คิดหาผลประโยชน์ใส่ตน ความสำนึกต่อส่วนรวมจึงได้ลดน้อยลงไป ความสำนึกต่อส่วนรวมหรือ “จิตสาธารณะ” เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พร้อมทั้งจะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความปรารถนาที่จะช่วยแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคมด้วยความเต็มใจ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงลักษณะดังกล่าว เช่น

การร่วมกันทำพิธีบวชป่าเป็นการแสดงถึงจิตสาธารณะของเยาวชนที่ช่วยให้ป่าไม้ของชุมชนคงอยู่

การรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เช่น การเผ่าระวังหรือแจ้งเหตุกรณีที่มีผู้ลักลอบตัดสายไฟฟ้า หรือขโมยฝาครอบท่อระบายน้ำ การดูแลรักษาและฟื้นฟูป่าไม้ สัตว์ป่า แหล่งน้ำ แหล่งพลังงานและอื่น ๆ

๑

การทำกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของส่วนรวม เป็นการรู้จักช่วยเหลือผู้อื่นโดยมีจิตสำนึกในการให้และการอาสาสมัคร รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ เช่น โครงการคาราวานความดี อาชีวศึกษาพัฒนาสังคม โครงการมีส่วนร่วมภาคเยาวชนสู่การเลือกตั้ง

๒

การรับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น
 ในสังคมและมีการแก้ไขร่วมกัน ปัจจุบันสังคมไทย
 มีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย เช่น ปัญหาอาชญากรรม
 ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ เยาวชนควรรับรู้
 และตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้ เพื่อจะได้รับรู้และ
 เข้าใจว่าปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อสังคม
 อย่างไร และเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องร่วมกัน
 แก้ไขอย่างจริงจัง โดยเริ่มจากการปฏิบัติตน
 ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขและสิ่งเสพติดต่าง ๆ และ
 ชักจูงผู้อื่นมิให้หลงเข้าไปติดกับดักในสิ่งที่จะทำให้
 เกิดปัญหาต่าง ๆ

๓

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลและเสนอแนวทางการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีและการมี
 จิตสาธารณะคนละ ๑ วิธี แล้วนำข้อมูลมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน
 สรุป และบันทึกผล จากนั้นนำวิธีการดังกล่าวไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

๒. บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคม และประเทศชาติ

เยาวชนในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมจะต้องมีบทบาทและหน้าที่สำคัญต่อสังคมและ
 ประเทศชาติ ดังนี้

๒.๑ การเคารพกติกาของสังคม

กติกาสังคม คือ ข้อตกลงหรือกฎเกณฑ์ที่คนในสังคมร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นแนวทางในการ
 ปฏิบัติเพื่อให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังนั้น เยาวชน
 ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมจึงต้องมีบทบาทและหน้าที่ในการเคารพกติกาสังคม ดังนี้

๑. การเคารพและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย เมื่อคนจำนวนมาก
 มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมอาจจะเกิดข้อขัดแย้งหรือปัญหาระหว่างกัน จึงจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์
 ให้ทุกคนใช้เป็นแนวประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยและสงบสุข
 หลักเกณฑ์ดังกล่าว ได้แก่ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย

๑) กฎ คือ ข้อกำหนดที่บังคับให้ปฏิบัติตาม เช่น เมื่ออยู่ในครอบครัว สมาชิกต้องปฏิบัติตามกฎของครอบครัว เช่น รับประทานอาหารเย็นพร้อมกันในเวลา ๑๘.๐๐ น. ช่วยกันทำความสะอาดบ้านในวันเสาร์ จัดเก็บของใช้ส่วนตัวให้เรียบร้อย

๒) ระเบียบ คือ แบบแผนที่กำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติ เช่น ระเบียบของสถานศึกษา กำหนดให้นักเรียนต้องแต่งกายด้วยชุดนักเรียนหรือชุดอื่นที่ถูกต้องตามระเบียบที่โรงเรียนกำหนดไว้

๓) ข้อบังคับ คือ บทบัญญัติที่กำหนดไว้เป็นระเบียบในการปฏิบัติตาม เช่น ในชุมชนมีข้อบังคับห้ามทิ้งขยะในบริเวณที่สาธารณะ สมาชิกของชุมชนจึงต้องไม่ทิ้งขยะในบริเวณที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนั้น

๔) กฎหมาย คือ กฎเกณฑ์ คำสั่งหรือข้อบังคับที่รัฐบัญญัติขึ้นเพื่อใช้ควบคุมความประพฤติของบุคคลในรัฐ หากบุคคลใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะมีความผิดและถูกลงโทษ เช่น การใช้รถใช้ถนนจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัด หากบุคคลใดฝ่าฝืนจะมีความผิดและจะต้องถูกลงโทษ เช่น เสียค่าปรับ

๒. การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี คือ ความประพฤติของคนที่อยู่ในชุมชนถือเป็นแบบแผนสืบต่อกันมานาน หากกระทำผิดหรือฝ่าฝืนจะถูกตำหนิตาย หรืออาจถึงขั้นประณาม ขนบธรรมเนียมประเพณีสำคัญที่ถือเป็นกติกาของสังคมไทย เช่น

๑) การกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่

- ในทางกฎหมายได้กำหนดให้ลูกจะต้องอุปการะเลี้ยงดูพ่อแม่ แม้ลูกจะมีข้อขัดแย้งกับพ่อแม่ก็ไม่สามารถฟ้องพ่อแม่ของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาได้

- หากลูกคนใดไม่แสดงความกตัญญูรู้คุณพ่อแม่ เช่น ประพฤติตัวไม่เหมาะสม ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่จะถูกตำหนิว่าเป็นลูกเนรคุณ ทำร้ายร่างกายหรือฆ่าพ่อแม่ก็จะได้รับการประณามจากสังคมว่าเป็นลูกทรพี

๒) การแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ ในฐานะที่เป็นเยาวชนเราต้องแต่งกายให้เรียบร้อย เหมาะสมกับวัย และถูกกาลเทศะ เช่น เมื่อไปทำบุญที่วัดต้องแต่งกายด้วยชุดที่สุภาพ เมื่อต้องไปติดต่อราชการในสถานที่ราชการควรแต่งกายให้สุภาพเรียบร้อยเพื่อแสดงถึงการให้เกียรติสถานที่ หากเราปฏิบัติได้ดังนี้แล้วก็จะทำให้ไม่ถูกดูหมิ่นหรือถูกติเตียนจากผู้อื่น

๓) การมีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส ขนบธรรมเนียมไทยให้ความสำคัญต่อการมีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโสมาก โดยพ่อแม่มักสอนลูก ๆ ของตนให้รู้จักเคารพผู้ใหญ่ ไม่แสดงอาการดูถูกหรือหยาบคายต่อผู้ใหญ่ หากไม่ปฏิบัติตามก็จะทำให้ผู้อื่นมองว่าเป็นผู้ที่มีความก้าวร้าว นิสัยไม่ดี แต่หากเรามีสัมมาคารวะก็จะทำให้ผู้อื่นชื่นชม รักใคร่

๓. การปฏิบัติตนในพื้นที่สาธารณะตามมารยาทสากล พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่คนจำนวนมากใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ถนน ทางเท้า สวนสาธารณะ ดังนั้น บุคคลที่อยู่ในพื้นที่สาธารณะจึงต้องปฏิบัติตนอย่างมีมารยาท เพื่อให้การใช้พื้นที่สาธารณะนั้นเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น ไม่ทิ้งขยะลงบนพื้นและช่วยรักษาความสะอาดของพื้นที่นั้น ไม่ส่งเสียงดังจนเป็นการรบกวนผู้อื่น ไม่เล่นหยอกล้อกันจนผู้อื่นเดือดร้อนรำคาญ ไม่แสดงกิริยาที่ไม่เหมาะสม เช่น ถ่มน้ำลายลงบนพื้น

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

แบ่งกลุ่มนักเรียนตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการเคารพกติกาของสังคม แล้วนำข้อมูลมาอภิปรายร่วมกันในประเด็นต่อไปนี้

๑. การปฏิบัติตนตามกติกาของสังคม เช่น กฎหมาย ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศอย่างไร

๒. จะเกิดอะไรขึ้นหากสมาชิกไม่ปฏิบัติตามกติกาของสังคม

จากนั้นสรุปผลการอภิปรายและบันทึกผล แล้วส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนเพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน

๒.๒ การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม

ปัจจุบันปัญหาของเยาวชนมีความรุนแรงมาก เช่น ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาการมีพฤติกรรมเสี่ยง ปัญหาการประพฤติดนิน ไม่เหมาะสม ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทุกภาคส่วนรวมทั้งเยาวชนควรมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการกำหนดแนวทางและวิธีการแก้ไข เช่น มีการจัดตั้ง สภાเด็กและเยาวชนขึ้นทั่วประเทศ เพื่อทำหน้าที่ เป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนในการรวบรวม ปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วิธีการในการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบใน กิจกรรมทางสังคมที่เยาวชนควรกระทำมีดังนี้

การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด
เป็นการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ
ในกิจกรรมทางสังคมของเยาวชน

๑. การรับข้อมูล ติดตาม และตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริง เช่น ติดตามข่าวสาร การรณรงค์ต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ร่วมชมนิทรรศการเรื่องอันตรายจากยาเสพติด และรับฟังการแถลง ข่าวกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ

๒. การแสดงความคิดเห็น เช่น แสดงความคิดเห็นในโครงการสำรวจปัญหาความรุนแรง ในครอบครัว แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประพฤติดนินไม่เหมาะสมของเยาวชน

เราควรใช้เหตุผลปรึกษาหารือกัน

เยาวชนสามารถมีส่วนร่วมและรับผิดชอบร่วมกันในการวางแผนโครงการ เช่น โครงการแก้ปัญหายา รุนแรงติกัน โดยการวางแผนให้มีกลุ่มที่ปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้งและการเจรจาเพื่อหาทาง ประนีประนอมกัน

๓. การปรึกษาหารือ เช่น ร่วมปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการแก้ปัญหายาเสพติดใน ชุมชน ร่วมกันอภิปรายเรื่องวิธีการลดความ รุนแรงในครอบครัว ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เรื่องการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน

๔. การวางแผนร่วมกัน เป็นการกำหนด ขั้นตอนการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ

๕. **การร่วมปฏิบัติ** เป็นการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยทุกคนจะต้องร่วมมือกันปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ เช่น ร่วมกันตั้งกลุ่มปรึกษาและดำเนินการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน รวมทั้งช่วยกันดำเนินการให้กลุ่มที่ขัดแย้งกันหันมาประนีประนอมกัน

๖. **การควบคุม** เป็นการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย เช่น ระหว่างดำเนินการจัดกิจกรรมจะต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานว่ามีความถูกต้องตามที่วางแผนไว้หรือไม่ หากไม่ตรงตามแผนที่กำหนดก็จะต้องทำการแก้ไขปรับปรุงจนกว่าจะเสร็จสมบูรณ์

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ให้นักเรียนคิดหาวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม เช่น กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมเข้าค่ายลูกเสือ โดยสืบค้นข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต จากนั้นเขียนออกมาเป็นโครงการ แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ต่อกันช่วยกันสรุปความรู้เพื่อนำวิธีการดังกล่าวไปปฏิบัติ

๒.๓ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน แร่ธาตุ ป่าไม้ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ถูกมนุษย์นำมาใช้ประโยชน์ในหลายด้าน โดยเฉพาะการนำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ จนกระทั่งปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ได้ลดน้อยลงและบางอย่างก็ได้หมดสิ้นไป การที่จะให้ทรัพยากรธรรมชาติยังคงอยู่ไม่หมดสิ้นไปจำเป็นจะต้องมีการอนุรักษ์

การอนุรักษ์เป็นการควบคุมและจัดการทรัพยากรอย่างระมัดระวังเพื่อให้อนุชนรุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ต่อไป และเป็นการรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อมด้วย ดังนั้น เยาวชนจึงควรมีบทบาทและหน้าที่ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติด้วยวิธีการ ดังนี้

การปลูกป่าเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติวิธีการหนึ่ง

๑

การใช้อย่างยั่งยืน เป็นการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้สามารถใช้ไปได้ยาวนาน ๆ เช่น การสร้างเขื่อนหรือฝายสำหรับกักเก็บน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้ง การประกาศเขตป่าสงวนหรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเพื่อให้ป่าไม้และสัตว์ป่าดำรงอยู่อย่างปลอดภัย ปราศจากการทำลาย

การปรับปรุงให้พื้นดินสภาพ เป็นการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมสภาพให้มีสภาพดีขึ้น สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น การบำบัดน้ำเสีย การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม

๒

๓

การปรับปรุงให้คุณภาพดีขึ้น เป็นการปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ประโยชน์ไม่ได้หรือใช้ประโยชน์ได้น้อยให้สามารถใช้ประโยชน์ได้มากขึ้นกว่าเดิม เช่น การปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวหรือดินเค็มให้สามารถเพาะปลูกได้หรือให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น

การใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างระมัดระวัง รอบคอบ และใช้ให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่ามากที่สุดในทุกขั้นตอนของการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ เช่น นำเอาชานอ้อยหรือเศษไม้มาทำไม้อัด

๔

๕

การหมุนเวียนมาใช้ใหม่ เป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วมาผ่านกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง หรือดัดแปลงเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ หรือใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น นำเหล็ก แก้ว กระดาษ หรือพลาสติกมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่

การใช้วัสดุทดแทน เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีมากและหาได้ง่ายแทนทรัพยากรธรรมชาติที่มีน้อยหรือมีจำกัด เช่น ใช้คอนกรีตแทนไม้ ใช้อะลูมิเนียมแทนเหล็ก ผลิตกระแสไฟฟ้าจากลมแทนการใช้ น้ำมัน

๖

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลและคิดหาวิธีอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการบำบัดน้ำเสียในบ้านของตน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันกับเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน จากนั้นร่วมกันสรุปความรู้เพื่อนำวิธีการดังกล่าวไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

๒.๔ การรักษาสาธารณประโยชน์

สาธารณประโยชน์ หมายถึง ผลดีแก่คนทั่วไปหรือสิ่งที่มีประโยชน์แก่คนทั่วไป เช่น บริการสาธารณะ สาธารณสมบัติ

บริการสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่คนทั่วไป การเดินรถโดยสารประจำทาง การไปรษณีย์ การประปา การไฟฟ้า ห้องน้ำสาธารณะ ตลาด

สาธารณสมบัติ หมายถึง ทรัพย์สินที่เป็นของส่วนรวม เป็นสิ่งที่ประชาชนส่วนรวมสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ไม่มีบุคคลใดเป็นเจ้าของเฉพาะ เช่น ถนน ทางเท้า สวนสาธารณะ ห้องน้ำสาธารณะ ตลาด

สวนสาธารณะเป็นหนึ่งในสาธารณสมบัติ
ที่เราควรช่วยกันดูแลรักษา

สาธารณประโยชน์เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม ในฐานะที่เป็นเยาวชนจึงต้องมีบทบาทและหน้าที่ในการรักษาสິงเหล่านี้ให้ใช้ประโยชน์ได้นานที่สุด ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ให้นักเรียนสำรวจสาธารณสมบัติที่มีในท้องถิ่นเพื่อตรวจสอบว่ามีสิ่งใดบ้างที่ต้องได้รับการดูแลรักษาและพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น จากนั้นร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์หาวิธีการในการพัฒนาหรือปรับปรุงสาธารณสมบัตินั้น ๆ สรุปความรู้ แล้วนำวิธีการนั้นไปปฏิบัติหรือชักชวนให้คนในท้องถิ่นร่วมกันปฏิบัติ

๓. การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

คนเราทุกคนล้วนมีสิทธิและเสรีภาพเป็นของตนเอง ผู้ใดจะมาก้าว่ำหรือละเมิดสิทธิและเสรีภาพของเราไม่ได้ และในขณะเดียวกันเราก็จะไม่สามารถก้าว่ำหรือละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นได้ด้วยเช่นกัน

๓.๑ การปฏิบัติตนในการเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

คนทั่วไปมักเข้าใจว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้สิทธิและเสรีภาพมากมาย คิดว่าตนเองมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำอะไรก็ได้ จนบางครั้งอาจเป็นการสร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น เช่น การประท้วงที่มีการปิดถนนทำให้ประชาชนไม่ได้รับความสะดวก เพื่อต่อรองให้รัฐบาลรับข้อเรียกร้องของพวกตนง่ายขึ้น แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพในลักษณะนี้เป็นการสร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น จึงไม่ใช่การใช้สิทธิและเสรีภาพที่ถูกต้องเพราะถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

การใช้สิทธิและเสรีภาพของตนเอง
ต้องไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ในฐานะพลเมืองดีเราต้องปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น โดยการใช้สิทธิและเสรีภาพในทางสร้างสรรค์ เช่น หากจะชุมนุมทางการเมืองก็ไม่ควรกีดขวางการจราจร ไม่ทำลายสาธารณสมบัติ ไม่สร้างความเสียหายแก่สถานที่ราชการ จะต้องชุมนุมกันอย่างสงบและปราศจากอาวุธ ไม่กระทำการใด ๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่น ใช้สิทธิและเสรีภาพภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ศีลธรรม และวัฒนธรรม และใช้สิทธิและเสรีภาพของตนอย่างมีคุณค่า เช่น ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยการเลือกคนดีเป็นผู้แทน แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นที่ต่างจากตน แต่งกายเหมาะสมกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ใช้เสรีภาพในการแสดงออกแต่ต้องไม่สื่อออกมาในลักษณะลามกอนาจารหรือกระทบต่อศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม

๓.๒ ผลที่ได้รับจากการเคารพสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

หากคนในสังคมทุกคนปฏิบัติตนที่เป็นการแสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นแล้ว ก็จะช่วยเสริมสร้างรากฐานประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง ทำให้คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสามัคคี และอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ส่งผลให้ประเทศชาติสงบและพัฒนาก้าวหน้าอย่างมั่นคง

การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของกันและกัน
จะช่วยให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น นำข้อมูลที่ได้มาร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นว่า เพราะอะไรรัฐธรรมนูญจึงต้องมีบทบัญญัติเรื่องสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย แล้วร่วมกันสรุปผลการอภิปรายและบันทึกผลเป็นแผนที่ความคิด

บทสรุป

พลเมืองดี

๑

การเป็นพลเมืองดี

พลเมืองดี หมายถึง บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีศีลธรรม มีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน และมีความรู้ในเรื่องการเมืองการปกครอง ในฐานะที่เราเป็นเยาวชนของสังคมไทยจึงต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี เนื่องจากเยาวชนถือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อชาติเป็นอย่างยิ่ง โดยจะเป็นพลังในการรับช่วงทำหน้าที่สร้างสรรค์สังคมและพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าสืบไป

เยาวชนที่ดีต้องมีความสำนึกต่อส่วนรวมหรือจิตสาธารณะ โดยรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทำกิจกรรมเพื่อสังคมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของส่วนรวม รับรู้และตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม และมีการแก้ไขร่วมกัน

๒

บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ

บทบาทและหน้าที่สำคัญของเยาวชนต่อสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ การเคารพกติกาของสังคม การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อกิจกรรมทางสังคม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และการรักษาสาธารณประโยชน์

๓

การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น

ในฐานะพลเมืองดีเราต้องปฏิบัติตนที่แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น โดยการใช้สิทธิและเสรีภาพในทางสร้างสรรค์ ใช้สิทธิและเสรีภาพภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย ศีลธรรม และวัฒนธรรม และใช้สิทธิและเสรีภาพของตนอย่างมีคุณค่า หากคนในสังคมทุกคนเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่นแล้ว ก็จะช่วยเสริมสร้างรากฐานประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง ทำให้คนในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสามัคคี และอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ส่งผลให้ประเทศชาติสงบและพัฒนาก้าวหน้าอย่างมั่นคง

กิจกรรมเสนอแนะ

๑. ร่วมอภิปรายกันในประเด็นว่า ในฐานะพลเมืองดี เราจะทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้อย่างไร แล้วให้แต่ละคนสรุปความรู้ที่ได้ลงในสมุด
๒. เขียนเรียงความเรื่อง จิตสาธารณะกับการเป็นพลเมืองดี แล้วให้แต่ละคนออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน จากนั้นช่วยกันคัดเลือกผลงานที่ดีที่สุดมาจัดเป็นป้ายนิเทศ
๓. แบ่งกลุ่มนักเรียนตามความเหมาะสม แต่ละกลุ่มสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของคนไทยในปัจจุบัน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำป้ายนิเทศเรื่อง สิทธิและเสรีภาพของคนไทย

โครงงาน

ให้นักเรียนเลือกทำโครงงานต่อไปนี้ (เลือก ๑ ข้อ) หรืออาจเลือกทำโครงงานอื่นตามความสนใจตามรูปแบบโครงงานที่ครูกำหนด (ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหัวข้อต่อไปนี้ ความสำคัญ วัตถุประสงค์ วัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนการทำงาน และสรุปผล)

๑. พฤติกรรมของคนในท้องถิ่นที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองดี
๒. จิตสาธารณะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างไร

หมายเหตุ โครงงานที่เลือกตามความสนใจควรได้รับคำแนะนำแก้ไขจากครู เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจึงดำเนินงานตามโครงงานนั้น ๆ โดยครู/ผู้ปกครอง/กลุ่มเพื่อนประเมินลักษณะกระบวนการทำงาน และนักเรียนควรมีการสรุปแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ก่อนพิจารณาเก็บในแฟ้มสะสมผลงาน

การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

พลเมืองดีจะต้องเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งจะบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ รวมทั้งเคารพในสิทธิและเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ในฐานะที่เป็นเยาวชนนักเรียนจะปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีที่พร้อมจะทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติได้อย่างไรบ้าง

คำถามทบทวน

๑. พลเมืองดีคือใคร และสังคมจะได้รับประโยชน์จากการที่สมาชิกของสังคมปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีอย่างไร
๒. จิตสาธารณะคืออะไร มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติหรือไม่ อย่างไร
๓. การปฏิบัติตามกฎหมายเหมือนกับการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีหรือไม่ อย่างไร
๔. นักเรียนคิดว่าเพราะอะไรตนเองจึงต้องมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม
๕. หากพบเห็นว่ามีคนนำสิ่งที่เป็นสาธารณประโยชน์ไปใช้เป็นของส่วนตัว เราควรทำอย่างไร